

Om hur kan sjukvårdspersonal bäst bemöta patienter med utvecklingsstörning/intellektuell funktionsnedsättning (IF) och/eller autism

Sammanfattning av NHS informationsstöd till sjukvårdspersonal under den pågående coronaviruspandemin. (National Health Service (NHS) är den statliga organisation som ansvarar för den offentliga sjukvården i Storbritannien)

Högriskgrupp

2018/19 berodde 41 procent av dödsfallen bland personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) i Storbritannien på luftvägsrelaterade sjukdomar. Det finns därför goda skäl att tro att personer med IF kan drabbas i högre grad av den pågående coronaviruspandemin och att många sjukvårdsanställda därför kommer att träffa dessa personer.

Översikt

Personer med IF har hälsoproblem i större utsträckning än övriga befolkningen. De har en högre prevalens för astma, diabetes, övervikt och undervikt. Alla dessa faktorer gör dem mer sårbara för coronaviruset. Det finns också evidens för att det är vanligare med hälsoproblem hos personer med autism.

Tillvägagångssätt för att stödja patienter med intellektuell funktionsnedsättning (IF) och/eller autism

Följande är mycket viktigt vid bedömning och behandling av en patient med IF och/eller autism som visar symptom för covid-19:

Var medveten om diagnostisk överskuggning

Detta inträffar när symptomen på fysisk ohälsa felaktigt förklaras med en intellektuell funktionsnedsättning /beteendestörning.

Personer med intellektuell funktionsnedsättning har samma sjukdomar som alla andra, men hur den enskilde svarar på eller kommunicerar sina symptom kan vara olika och otydliga.

Indikationer på coronaviruset kan skilja sig från indikationer hos personer utan IF.

Lyssna på föräldrar/närstående/medföljande personal

Familjemedlemmar, andra närstående eller medföljande personal har mycket information om patienten och om eventuella sjukdomar och mediciner som patienten tar. Lyssna på dem. De känner patienten bäst och vet vilket stöd hen får i vardagen.

De kan också tala om hur patientens nuvarande beteende skiljer sig från hens vanliga beteende, vilket kan vara ett tecken på sjukdom.

(Obs! I dessa corona-tider är det viktigt att tänka på att den personal som har följt med patienten till sjukhuset kan vara en vikarie som inte känner personen särskilt väl.)

Gör rimliga anpassningar

Detta är viktigt för att hjälpa dig och annan sjukvårdspersonal att ställa rätt diagnos och fatta beslut

om rätt behandling.

Fråga gärna den som har följt med personen till sjukhuset om vilka anpassningar som bör göras. Syftet med anpassningarna är att göra det möjligt för patienten att få den bedömning och behandling hen behöver. Exempel på anpassningar kan vara: att tilldela en undersökande läkare/sjuksköterska efter kön, eller hitta en lugn miljö för undersökningen med mindre ljud- och synintryck.

Kommunikation:

Kommunicera med och försök förstå patienten så långt som möjligt.

Ta hjälp av patienten själv och personen som har följt med patienten för att komma fram till det bästa sättet att kommunicera.

Använd ett enkelt, tydligt språk. Undvik medicinska termer så långt som möjligt.

Vissa människor kommunicerar inte med tal och kan inte tala om (med ord) hur de känner sig.

Då kan bildstöd vara ett alternativt sätt att kommunicera.

Det är vanligt att personer med omfattande intellektuell funktionsnedsättning/ flerfunktionsnedsättning har ett s.k. kommunikationspass.

Förstå reaktion på sjukdom / smärta / obehag:

Personer med IF och vissa personer med autism kan inte alltid säga var de har ont:

t.ex. kan personen säga att hen har ont i magen när smärtan är någon annanstans eller säga att smärtan inte är så farlig (jämfört med vad som är rimligt att anta) eller säga att det inte gör ont någonstans, fast det gör det.

Vissa personer med IF/autism kan känna smärta på ett annat sätt eller visa att man har ont genom t.ex. utmanande- eller självskadebeteende, skratta eller gråta, eller genom att dra sig tillbaka och vara tyst. Andra kan ha kronisk smärta. Att försöka förstå vad som är "normalt" för patienten är avgörande för att kunna utvärdera och ställa diagnos. Därför är det viktigt att prata direkt med personen, familjemedlemmar eller medföljande personal. Även här kan bildstöd vara ett bra sätt för att komma fram till om en person har smärta och var det gör ont.

Psykiskt välbefinnande och emotionell stress

Uppskattningsvis har 40 procent av vuxna och 36 procent av barn och ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning och/eller autism erfarenhet av psykisk ohälsa. Förändring av rutiner kan ha en stor, negativ effekt på personens emotionella och psykiska välbefinnande. Inklusivt förändringar i personalgruppen p.g.a. av många sjukskrivningar.

Sjukhusmiljön med ansiktsmasker och skyddskläder kan vara skämmande, vilket i sin tur kan skapa mer oro och leda till utmanande beteende. Gör inte bedömningen att detta är en indikation på psykisk sjukdom. Gör ditt bästa för att tillsammans med patienten, medföljande personal eller familjemedlem, ta reda på bästa sätt att få patienten så lugn och avslappnad som möjligt.

Övrig information (Obs! ej tagen från NHS-guiden)

- Länkar till information på svenska om smärta och intellektuell funktionsnedsättning. (Liknande information finns i NHS-guiden.)
 - [Att tolka och kartlägga smärta hos en person med intellektuell funktionsnedsättning](#)
 - [BOSS smärtskattningsmall](#)
 - [FLACC smärtskattningsmodell svensk version](#)

Ställföreträdares roll i svensk sjukvård

(Utdrag ur information från Socialstyrelsen på www.kunskapsguiden.se)

Det ingår inte i en god mans eller förvaltares uppdrag att företräda huvudmannen i vårdfrågor inom hälso- och sjukvård. Att ge vård och omsorg mot en persons vilja kräver stöd i lag. Därmed följer att god man eller förvaltare inte kan samtycka till vård och omsorg mot den enskildes vilja.

En god man eller förvaltare kan ändå ofta vara ett stöd för den enskilde i vården. De kan dels skapa trygghet genom sin närvaro, dels stödja enskilda att själv uttrycka sin vilja. Ibland kan de också förmedla vad de vet om den enskildes inställning i olika frågor. Det kan också vara den personen som den enskilde är van att kommunicera med och därför också lättare att genomföra samtalet med den enskilda.

[Länk till originaltexten **Clinical guide for front line staff to support the management of patients with a learning disability, autism or both during the coronavirus pandemic – relevant to all clinical specialities**](#)